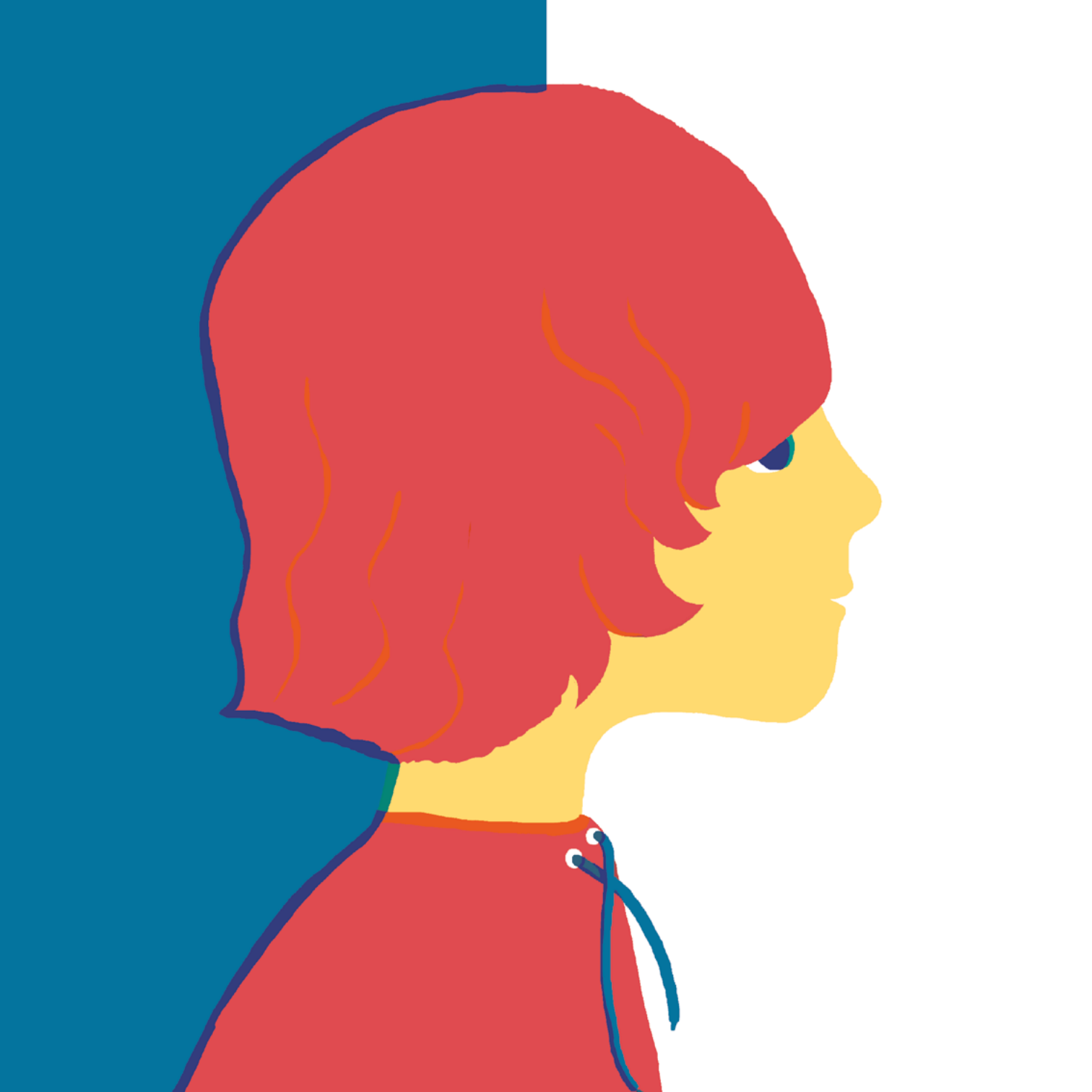

Buresboahhtin
BADJESKUVLI!

BUORRE VÁNHEN

Vuolleskuvla lea maŋábealde ja mánnát lea álgimin 7. luohkkái. Ođđa miellagiddevaš eallinmuddu lea ovddabealde. Badjeskuvla mielddisbuktá skuvllavázzimii ollu ođđa áššiid ja dat lea dehálaš joatkkaoahpuid geažil. Badjeskuvlla áigge mánáin šaddet nuorát, dasa gullevaš iluin ja muhtimin maid hástalusaiguin.

Čihččet luohká álggaheapmi sáhtta leat mánnái gelddolaš ja várra dutnjege vanhemin. Mielas sáhttet jorrat máŋggalágan gažaldagat. Mo oahppovázzin vuolgá johtui? Mo mánná gávdná iežás sáji luohkás ja skuvllas? Mánná dárbaša du doarjaga. Danin lea dehálaš, ahte ságastalat suinna badjeskuvlii gullevaš áššiin.

Vánhema gánneha leat movttegis ja roahkasmahttit máná, go son sirdašuvvá badjeskuvlii. Vánhemiid luohttámuš ja árvoštus skuvlii ja oahpaheddjiide váikkuhit máná skuvlamotivašuvdnii ja dasa, mo son čatnasa skuvlii.

Dearvvuođaiguin

Suoma Vánhemiidlihttu

Suomen Vanhempainliitto

ja Förbundet Hem och Skola

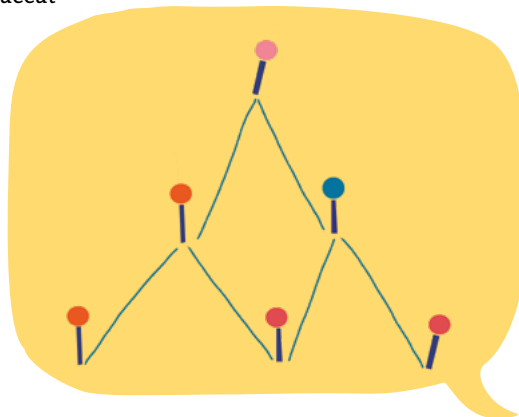
BADJESKUVLA NUPPÁSTUHTTÁ SKUVLAVÁZZIMA

Skuvlavázzin rievdá badjeskuvllas mángga ládje. Bohtet ođđa oahppoávdnasat ja skuvlabeaivvit guhkot. Luohkáoahpaheaddji sadjái bohtet ávnnasoahpaheaddjit ja luohká- dahje joavkkubagadalli, guhte fuolaha luohkás ja dábálaš skuvllavázzináššiin. Mángasiidda badjeskuvlla álgaheapmi mearkkaša ođđa skuvlla, ođđa luohká ja ođđa skihpáriid.

Lohkan badjeskuvllas gáibida oahpis eambo iehčanasvuoda ja ovddasvástádusa iežas skuvllavázzimis. Válljemat lassánit ja oahppit sáhttet válljet oasi oahppanávdnasiin iežaset beroštumiid mielde.

Oahppaplána stivre skuvlla doaimma. Das oaidná, maid ja mo skuvllas galgá lohkat, ja mo doppe galgá doaibmat. Oahppaplána gávdno dábálaččat skuvlla neahttasiidduin. Dasa vanhema gánneha oahpásmuvvat.

Oahppaplána deattuha oahppama ilu, movtta ja dan, mo skuvllas galgá doaibmat. Oahpahusas geavahit mánggabealat bargovugiid: dahket eksperimentaid, dutket, atnet ávkin aktivitehtaid ja lihcadeami. Skuvllas oahpahus addojuvvo maid eará sajiin go dušše luohkkálanjain, ovdamearkan oahppabottut lágiduvvojit luondduš, museain ja fitnodagain.

Spealut ja eará virtuála birrasat doibmet maid oahppabirasin. Dihto- ja gulahallanteknologiijas lea stuorra mearkkašupmi oahpahusas.

Buot oahppoávdnasiin deattuhuvvojit viiddismáhtu dáiddut – oahppoávdnasiid rasttideaddji máhtut, mat dárbbášuvvojit boahttevuoda bargoeallimis ja stuđeremis.

Oahppi árvvoštallan lea mánngabealat, árvvosmahtti ja oahppama láidejeaddji. Duođastusaid lassin oahppái addo máhcahus mánngga eará láhkai, ovdamearkan árvvoštallan ságastallamiin, main sihke oahppi ahte vanhemat leat mielde. Oahppit hárjehallet árvvoštallat maid ieža iežaset máhttima ja guoibmevuodaárvvoštallama. Skuvla galgá doarvái dávjá addit dieđu oahppi ovdáneamis oahppái ja vanhemiidda.

Oahppoplána guovddáš áššit gávdnojit Oahpahusráđđehusa neahttasiidduin.

OĐĐA LUOHKKÁI – SKIHPÁRAT LEAT DEHÁLAČČAT

- Skihpárat ja jovkui gullan leat dehálaččat juohke mánnái
- Ságastala ruovttus skihpárgaskavuodain ja doala ruovttu uvssaid rabasin máná skihpáriidda.
- Máná okto báhcimii dahje givssideapmái galgá álo darvánit. Ale báze smiehttát ášši okto, baicce váldde oktavuoda skuvlii.

Máná perspektiivvas skuvlla árga oazžu dávjá mearkkašumi ustibiid bokte: skuvllas lea somá, go doppe leat skihpárat. Skihpárat ja jovkui gullevašvuohta leat dehálaččat juohke mánnái. Máná galgá sáhttit vásihit, ahte son lea dehálaš ja dievasválddálaš lahttu luohkká- ja skuvlaservodagas. Jovkui gullevašvuohta lasiha sihke skuvllas loaktima ahte dorvvolašvuođa ja ovddida oahppama. Nuppe dáfus skihpárat sáhttet dagahit maid joavkodeattu, ovdamearkan bajiloainnu ja gárrenávdnasiid goaski áššiin.

Čihččet luohká álggahanmuddu lea dehálaš, go dalle šaddagohtet verddegaskavuodát ja ohppiid gullevašvuohta ođđa luohkkái. Mánngat skuvllat lágidit 7. luohká álggus dáhpusaid, mat oahpásmahttet ohppiid nuppiidasaset. Oahppit hárjehallet vuorrováikkuhandáidduid ja huksejit joavkku, mii doaibmá ja lea dorvvolaš. Sii huksejit ovtas ođđa luohkkái buori oktavuodadovddu ja fuolahit, ahte giige ii báze olggobeallai. Skuvllas doibmet maid doarjjaoahppit, geat ordnejit sierralágan doaimmaid, temábeivviid ja dáhpusaid, mat nannejit skihpárgaskavuodaid.

Nuppit mánát gávdnet johtilit sajis ođđa joavkkus,
nuppiin fas manná guhkit áigi. Muhtumat sáhttet
maid leat čergosis juo ovddalgihtii. Vánhemín don sáhtát
oadjudit mánát. Dábálaččat luohkkái čatnaseapmi manná bures
iige das dárbbas fuolahit.

Maiddá ruovttus gánneha háleštit, makkár skihpárgaskavuodát leat skuvllas. Mánas
sáhtta jearrat ovdamearkan, mo sus orru leat ođđa luohkás, makkarat skuvlaskihpárat
leat ja leago son gávdnan ođđa skihpáriid. Mánát ja skihpáriid gaskavuoda sáhtát doarjut
čájeheamiin, ahte beroštat su skihpáriin ja sávat sin bures boahtán din geahčai.

Juos mánná báhcá okto skuvllas, dasa galgá álo darvánit. Juos mánná hállagoahtá
oktovuodas ja joavkku olggobeallai báhcimis, dan ii gánnet smiehttat ruovttus okto,
baicce váldit oktovuoda luohkájođiheaddjái/joavkkujođiheaddjái. Ovttas skuvllain ja
mánáin gánneha hutkat, mo dii sáhttibehtet doarjut gaskavuodaid ja gullevašvuoda
skihpáriiguin

Maiddá skuvlagivssideapmái galgá álo darvánit. Juos mánná ruovttus muitala
givssideamis, guldal ja oadjudat ja doarjjo su. Juos son ii leat muitalan skuvllas
givssideamis, soahppi ahte don vánhemín válddát oktavuoda su luohkájođiheaddjái dahje
joavkkujođiheaddjái. Skuvla geatnegasvuohta lea darvánit givssideapmái ja skuvllas
galgá leat plána, mo dat dahkko. Juos eahpidat, ahte mánnát váldá oasi givssideapmái,
biso ráfálažžan ja muital mánnasat čielgasit, ahte givssideapmi ii leat dohkálaš. Guldal
máná ja váldde oktavuoda skuvlii.

Dán áigge skuvla atná dehálažžan, ahte vánhemat gaskaneaset čatnet oktavuodaid,
nappo fierpmáiduvvet. Dat lea badjeskuvllas seamma dehálaš go vuolleskuvllasge. Go
vánhemat ohpet dovdat guhtet guimmiideaset, sii sáhttet ovttas gievrudit luohká ohppiid
buorredili ja doarjut, ahte oktage mánná ii báze joavkku olggobeallai.

RUOVTTU JA SKUVLLA OVTTASBARGU DÁRBBAŠUVVO BADJESKUVLLAS

- Ruovttu ja skuvlla gaskasaš ovttasbargu badjeskuvllas lea seamma dehálaš go vuolleskuvllas. Badjeskuvllamuđu lea dehálaš máná joatkkaoahpuid dáfus.
- Maiddái badjeskuvlaoahppi atná árvvus ja ávkašuvvá das, ahte vanhemat beroštit su skuvllavázzimis ja galledit skuvllas.
- Ruovttu ja skuvlla ovttasbargu otnábeaivve deattuha vuorrováikkhusa, doaimea ja vanhemiid oassálastima.
- Maiddái badjeskuvllas dárbbášuvvo, ahte vanhemat dovddadit ja barget ovttas.

Ruovttu ja skuvlla gaskasaš ovttasbargu lea badjeskuvllas seamma dehálaš go vuolleskuvllas. Badjeskuvllamuđu lea mearkkašahtti máná joatkkaoahpuid geažil. Mánás ahtanuššá nuorra olmmoš oktan dasa gullevaš hástalusain. Leage erenomáš dehálaš, ahte ruoktu ja skuvla doibmet ovttas ja dorjot máná ahtanuššama, oahppama ja skuvllavázzima.

Mánná sáhtá dovddahit vanhemiidda, ahte ii hálit sudno skuvlii iige doppe sudno dárbbášuvvo. Dábálaččat mánná lea goit duđavaš, ahte vanhemat beroštit ja ahte sii galledit skuvllas. Maiddai skuvla galgá leat aktiivvalaš, bovdet vanhemiid skuvlii ja čájehit, ahte vanhemat dárbbášuvvojit, ja ahte skuvla atná ovttasbarggu dehálažžan.

Ruovttu ja skuvlla ovttasbarggu doaibmavuogit leat sierraláganat ieš guđet skuvllain. Vánhemiideahkediid ordnejit juohke skuvllas. Vánhemiideahkediin ságastallo eambo go ovdal ja dain lea maid eambo vuorrováikkuhus ja doaibma. Vánhemiideahkediin lea maid áigi oahpásmuvvat guhtet guoibmáseaset. Muhtun vánhemiideahkediin sáhttet maid oahppit leat mielde. Skuvllain ordnejit maid sierralágan dáhpusaid ja ávvudemiid, maidda vánhemat bovdejuvvot. Vánhemiid sáhttá maid oaidnit dávjá mielde skuvlla árggas. Sii sáhttet leat oahppodiimuin muitaleamen iežaset ámmáhis, buđaldemiin dahje eará dáidduin. Ohppiin lea vejolašvuohta galledit maid vánhemiid bargobáikkiin.

Skuvlla ja ruovttu gaskasaš kommunikašuvdna doaibmá dávjá Wilma, Helmi dahje eará danveardásačča bokte. Oassi skuvllain geavaha kommunikašuvnna gaskaoapmin maid sosiála media. Luohká vánhemiin sáhttet leat iežaset whatsapp -joavkkut dahje eará dan sullasaččat. Skuvllat dieđihit vánhemiidda maid iežaset neahttasiidduin. Vuolleskuvllas oahpes árvoštallan- ja ovdánanságastallamat joatkašuvvet badjeskuvllas.

Vánhemat oassálastet dávjjit go ovdaláiggiid skuvlla doaimma ovddidanbargguide. Skuvla sáhttá jearat vánhemiid oainnuid jearahallanskoviin, vánhemiidda oaivvilduvvon bargobájiin ja ságastallamiin áigeguovdil fáttáin vánhemiideahkediin.

Máנגgain skuvllain doaibmá vánhemiidsearvi. Vánhemiidsearvi čohkke skuvlla vánhemiid oktii ja doarju mángga lágiin skuvlaburesbirgema ovttas skuvllain ja ohppiiguin. Máנגgain badjeskuvllain luohká vánhemat oahpásmuvvet nuppiidasaset, čatnet gaskavuodaid ja leat ovttas doarjumin luohká ohppiid buresbirgema. Juos skuvla ii doarjjo vánhemiid fierpmáiduvvama, vánhemat sáhttet leat ieža aktiivvalaččat ja evttohit dan.

Ruovttu ja skuvlla ovttasbargui gánneha álo oassálastit iežas vejolašvuodaid mielde. Ovttasbargui oassálastimiin oahpaheadjit ja skuvlla doaibma bohtet oahpsin ja máná skuvllavázzima doarjun šaddá álkibun. Skuvllii ja luohká vánhemiidda oahpásmuvvan addá doarjaga vánhenvuhtii ja dahká vejolažžan vánhemiid fierpmáiduvvama ja oktasá áššiin ságastallama.

Juos muhtin ášši máná skuvllavázzimis smiehtaha, hála roahkadit luohkábagadalliin dahje earáin luohtámuša bohciidahtti olbmuin. Juos ášši guoská čielgasit dihto oahppoávdnasa, váldde oktavuoda oahppaávdnasa oahpaheadjái. Maidái skuvla rektoris sáhtát jearrat skuvllavázzima guoski áššiin. Skuvladearvvasvuodadikšára, skuvladoaktára, skuvlakuráhtora ja skuvlapsykologa bálvalusaid sáhtát badjeskuvllas gievahit seamma láhkai go vuolleskuvllas. Maidái sidjiide sáhtát vánhemin váldit oktavuoda.

BADJESKUVLAAHKÁSAŠ DÁRBBAŠA DU DOARJAGA

- Badjeskuvlla álgaleaddji mánná doaivu vanhemiisttis doarjaga badjeskuvlii sirdašuvvamis, skuvlaáššiin ságastallamis ja veahkeheami skuvllavázzimis.
- Juohke vánhén bastá doarjut máná skuvllavázzimis. Mánná gáibida vanhemiisttis erenomážit movttiidahttima ja roahkasmahttima.
- Jearahala mánás skuvlla ságaid beaivválaččat. Čájet mánnái, ahte dus lea áigi sutnje ja ahte don doarjjut su. Ságastallet ruovttus skuvllas ja skuvllavázzimis miehtemielalaččat.
- Movttet máná gillilvuhtii ja skuvlabihtáin sitkatvuhtii.
- Mánás lea vuoigatvuohta oažžut skuvllas doarjaga oahppamii ja skuvllavázzimii, juos son dan dárbbáša.

DOARJJO

MOVTTET

JEARAHALA

Das fuolatkeahtta, ahte mánná stuorru ja dadjá dávjá badjeskuvlla álggus vanhemasas, ahte son fuolaha ieš skuvllavázzimis. Das fuolatkeahtta son dárbbáša ain vanhemiisttis doarjaga ja veahki. Vánhenge sáhtta álkit jurddašit, ahte badjeskuvlavázzii lea juo nu stuoris, ahte bastá fuolahit iešheanalaččat skuvllavázzimis. Suomas nuorat doaibmagohtet iešheanalaččat juo viehka árra agis. Lea goit buorre muitit, ahte vanhemiid doarjja lea badjeskuvlavázzái seamma dehálaš go vuolleskuvlavázzáige.

Vaikko árra nuorravuodas skihpárgaskavuodat leat dehálaččat ja ustibiid mearkkašupmi lassána, dutkamušaid mielde skuvlaáššiin ja badjeskuvlii sirdašupmi guoski áššiin, mánná háliida ságastallat vanhemiinnis ja oažžut sudnos doarjaga, veahki ja arvvosmahttima. Maid veahkeheapmi bargobihtáin, skuvllavázzimis ja neavvun leat ain dehálaččat.

Mánáin gánneha ságastallat skuvllas ja skuvllavázzimis beaivválaččat. Jearahala mánás skuvlabeaivvi ságaid. Ale duđa “Áibbas ok” -vástádusaide, baicce jeara dakkár gažaldagaid, main oaččot máná mitalit iežás skuvlabeaivvis, ovdamearkan “Mii odne manai bures?” dahje “Mii movttiidahtii du odne?” Atte áiggi mánnái ja ráfálaš ságastallan bottuide. Atte vanhemin buori ovdamearkka. Váldeit dáhpin bearrašis jearahallat jeavddalaččat beaivvi ságaid. Čájet vanhemin buori ovdamearkka. Muitalehpet beaivvi ságaid guhtet guoibmáseaset.

Go vanhén lea beroštuvvan máná skuvlavázzimis, dat movttiidahtá ja geasuha su lohkat. Skuvllas ja skuvllavázzimis gánneha hállat ruovttus miehtemielalaččat. Vánhemiid miehtemielaš jurdagat skuvllas nannejit máná positiivvalaš jurdagiid skuvlla hárrái ja movttiidahtá su lohkat. Go ságastalat mánáin jeavddalaččat skuvlavázzimis, fuomášat maid álkít, juos máná mielas skuvlla stresse, váibada dahje dagaha sierralágan deattuid.

Duogážis beroškeahhtá juohkehaš vanhén bastá doarjut mánás skuvlavázzima. Mánná dárbbáša vanhemiisttis buot eanemus sosiálalaš doarjaga, nugo movttiidahttima, roahkasmahttima, veahkeheami váigatvuodain ja beahttašumiid badjel. Vaikke mánná livččii vuolleskuvllas ceavžan bargobihtáin veahkkihaga, badjeskuvlla mielddisbuktá ođđa oahppaávdnasiid ja ođđalágan hástalusaid, maidda mánná sáhtá dárbbášit vanhemiid veahki. Mánná sáhtá dárbbášit veahki ovdamearkan diibmoplána dahkamis, man mielde son dahká ruovttubihtáid. Váldeit dáhpin jearahallat čuovvovaš vahku bihtáin ja veahket su hábmet bargomeari. Dáinna čájehat mánnái, ahte anát árvvus su skuvlabarggu ja ahte doarjjut su. Fuomáš ja namut buriid áššiid mánás. Smiehtti ovttaš mána gievravuodaid ja dan, mo dat veahkehit su skuvlavázzimis ja studeremis.

Bija deattu eambo máná bargamii ja dasa vuodjumii go loahppabohtosii. Dán seamma deattuha maid oahppaplána. Álo skuvlavázzin ii leat somá ja skuvlabihtáin gárta maid rahčat. Movttet máná gillilivhtii ja sitkatvuhtii. Rábmo su das, ahte son geahččala ja das, ahte ceavžá hástalusain. Muiteit goit, ahte juos mánás leat váttisvuodát oahppamis dahje skuvllavázzimis, sus lea vuogiatvuodta fidnet daidda veahki skuvllas. Doarjja galgá addot nu guhká ja dan dássasažžan, go son dárbbáša. Juos dus šaddá fuolla máná oahppamis dahje du mielas orru, ahte doarjja maid mánná skuvllas oažžu, ii leat doarvái, váldeit oktavuodá luohkábagadallái/joavkkubagadallái dahje rektorii.

Skuvllas oažžu doarjaga maid máná šaddan- ja láhttenhástalusaide. Juos dus šaddá fuolla máná lahttemis, miela dearvvasvuodas dahje eará máná čálgui ja šaddamii gullevaš áššiin, váldeit roahkadit oktavuodá skuvladearvvasvuodadikšárii, skuvlakuráhtorii dahje skuvlapsykologii. Siit leat skuvllas mánáid váras!

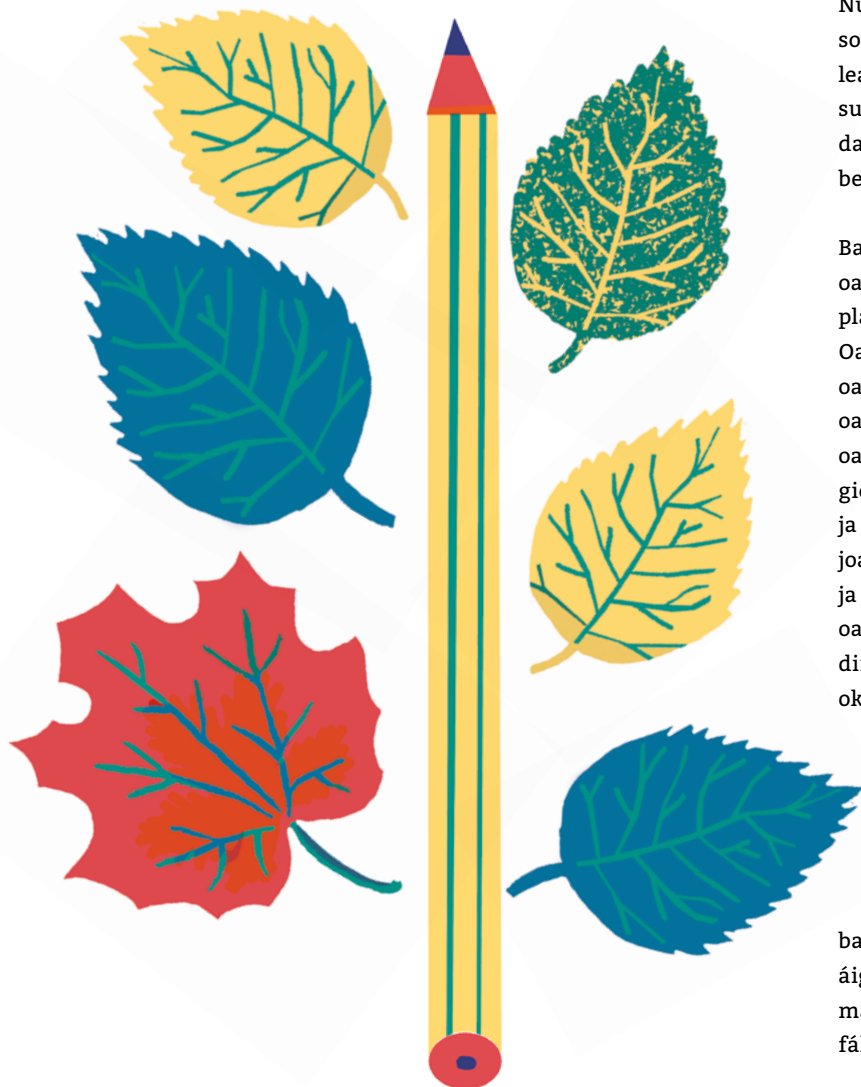
BADJESKUVLA ÁIGGE NUORÁT GUORAHALLET JOATKKAOAHPUID

- Oahpuid vuodđoskuvla maŋŋá ja boahttevuoda plánema gánneha cagahit oppa badjeskuvla áigge.
- Vánhemat ja máná lagamušat leat dehálamosat diehtogáldut, go son vihkkedallá boahttevaš skuvlaválljemiid.
- Movttet ja roahkasmahte máná dahkat iežas, alddas vuolgi válljemiid badjeskuvla áigge ja válljedettiin badjeskuvla maŋŋelaš joatkkaoahpuid.

Badjeskuvla áigge máná smiehttá boahttevuodas ja mearrida, gosa guvlui son vuolgá vuodđoskuvla maŋŋá. Vaikko mearrádus joatkkaoahpuin dahkko easkka badjeskuvla maŋŋá, vuodđoskuvlla maŋŋelaš oahpuid ja boahttevuoda plánema lea buorre cagahit oppa badjeskuvlla áigge.

Vánhemiin lea stuorra rolla, go nuorra smiehttágoahtá iežas skuvlaválljemiid. Vánhemat ja máná lagamušat leat dehálaš diehtogáldut, go badjeskuvllaahkásaš vihkkedallá boahttevaš studerensuorggi. Maid skihpáriin lea stuorra mearkkašupmi skuvlensuorggi válljemis.

Badjeskuvllaahkásaččat gáibidit vánhemiin doarjaga vihkkedallat boahttevuoda. Ságastala mánáin su čehppodagain, beroštumiin, doaivagiin ja bargoeallimis. Lea dehálaš muitit, ahte skuvlensuorggiválljemis lea jearaldat máná iežas válljemis, masa sus ferte leat beroštupmi. Mánát gáibidit vánhemiin doarjaga vihkkedallamis eaige njuolggó neavvuid.

Nuorat välljejit ámmáhis Suomas ain sohkaheali mielde: nieiddaid miela mielde leat divššársuorggit ja gánddaid teknihka suorggit. Movttet ja roahkasmahtte mánát dahkat iežas, sus alddas vuolgi välljemiid beroškeahtta sohkahealis ja skihpáriin.

Badjeskuvllas oahppit ožžot oahppibagadallis doarjaga boahttevuođa plánemis ja oahpposuorggi välljemis. Oahppibagadallan ordnejuvvu sierra oahppodiimmuin, maid doallá oahppibagadalli, guhte lea bagadeami oahpaheaddji. Oahppibagadallamis giehtadallojit earát eará studerendáiddut ja skuvllavázzin, iežas dovdamuš, joatkkaoahppovejolašvuodát, ámmáhat ja bargoeallin. Dárbbu mielde juohkehaš oahppi oazžu oahppibagadallama diimmuid lassin rávvema ja bagadallama okto dahje smávvaivoavkkus.

Badjeskuvlla áigge ordnejuvvojit bargoeallimii oahpásmuvvan áigodagat, mat leat veahhkin joatkkaoahpu- ja ámmátválljemis.

Dávja oahppit leat oahpásmuvvamin bargoeallimii ovttá dahje guovtte vahku áigge (BEO-periodat). Oahpásmuva mánnát BEO-báikkiide. Sáhtát maid ieš fállat skuvlii BEO-báikki bargobáikkistat.

DEARVVASLAŠ EALLINDÁBIT JA ÁRKARITMA

- Vánhemiin lea dehálaš bargu fuolahit ruovttus badjeskuvlavázzi árgabeaivvi ritmmas ja veadjimis, vuoi son nagoda lohkat skuvllas.
- Oadđit ja lihkadit doarvái, borrat mánggabealat ja dearvvaslaš biepmu ja golahit heivvolaš veardde áiggi sosiálalaš medias ja digispealuin, huksejit vuodu buorredillái.

OADÐIT DOARVÁI

Dat ahte, mánát ja nuorat ođđet doarvái, ovddida sin buorredili, šaddama ja oahppama. Erenoamážit badjeskuvlavázzei oadđin lea dehálaš, daningo su fysalaš ahtanuššan dárbbáša vuoiŋnasteami. Dat buorida maid ođđa oahppama ja váikkuha muitui positiivvalaččat. Oppalohkáii oadđin dahká vejolažžan oahppat ođđa áššiid ja rádjat daid muitui.

Badjeskuvlavázzi galggašii oadđit sullii logi diimmu ijas. Ii leat dihto mearri, man guhká galggašii oadđit. Dasa váikkuhit fysalaš ja psyhkalaš rahčan, nugo ovdamearkan hohppos lohkanperioda dahje lossa falástallan. Dalle galggašii oadđit guhkit go logi diimmu. Lohkama ja hárbjehallama maŋŋá oadđin čavddásmahttá organismma.

Badjeskuvlavázziin gánneha ságastallat, manin oadđin lea dehálaš. Badjesku vlaagis doarvái oadđin ja vuoiŋnasteapmi eai leat diehttalasat ja nohkkat ráhkkaneapmi sirdašuvvo álkut maŋŋelii. Jeavddalaš nohkkanáiggiis gánneha doallat gitta, daningo dat dáhkida doarvái vuoiŋnasteami, álkut nohkama ja geahppasut lihkkama idđedis. Eahkedis sullii diimmu ovdal nohkkanáiggi gánneha heaitit digispeallamis, amas dat hehttet nahkáriid rohttema. Oadđinritmas gitta doallan gáibida vánhemiin gierdevašvuoda ja rájáid bidjama. Guigosat dasa gávdnojit ovdamearkan Mannerheimma Mánáidsuodjaluslihtu neahttasiidduin. mll.fi

LIHKADIT DOARVÁI

Lihkadeamis leat mánggat positiivlaš váikkuhusat mánáid ja nuoraid dearvvasvuhtii ja buresbirgemii. Lihkadeapmi virkkosmahtta, váikkuha giirii, buorida gillema ja oadđima ja beavttálmahtta oahppama.

Badjeskuvlaahkásaš galggašii lihkadit 1,5 diimmu beaivvis, mas bealli galggašii leat ahccilis lihkadeapmi. Jeavddalaš lihkadanbuđaldus dahje iežas hárbhallan rehkenasto beaivválaš lihkadeapmái. Stuoja oassi neava miel lihkadeamis čeahkkana juohkebeaivválaš lihkadeamis: skuvlalihkadeamis, skuvlamátkkiid vázzimis dahje sihkkelastimis, ovtas lihkadeapmi skihpáriiguin dahje bearrašiin jno. Maid dat, ahte lihkadeapmi lea lasihuvvon skuvlabeaivái, lea lasihan badjeskuvllalaččaid beaivválaš lihkadeami. Beaivválaš lihkadeapmi sáhtta čeahkkanit mángga unna dagus.

Mána lihkadanbuđaldusaid doarjumiin vánhen movttiidahtta mána lihkadit, vuolgat olggos váccašit, mannat skuvlii vázzi dahje sihkkeliiguin ja lihkadit ovtas bearrašiin. Badjeskuvlaagis mána buđaldusat sáhttet rievdat: ovdeš buđaldusa sadjái boahta eará ja mánna sáhtta maid háliidit geahččalit ođđa šlájaid. Mána beroštumiid rievdamiidda gánneha doaladuvvat positiivvalaččat. Dehálamos lea, ahte sus leat maid dahká, ja ahte son loaktá dan báras. Sávahahtti lea, ahte dahkan sisttisdoallá maid lihkadeami.

MÁNGGABEALAT JA DEARVVASLAŠ BIEBMU

Dearvvaslaš biebmui ja jeavddalaš borranritma leat dehálaččat mána ja nuora dearvvaslaš šaddamis ja ovdáneamis. Biebmui váikkuha dearvvasvuhtii, čálgui, mielladillái, skuvllas veadjimii ja oppalaš buorre dillái. Skuvlaborramuš gokčá gaskamearálaččat sullii goalmádasa mána beaivvi energijadárbbus. Ruovttu ja skuvlla biepmut dievasmahttet nubbi nuppi.

Skuvladearvvásvuohtajearahallama mield
vuolleskuvllain measta buot oahppit oassálastet
skuvlaboradeapmái viđa beaivve vahkus. Badjeskuvllas
dušše guokte golmma oahppis almmuhit iežaset
boradit beaivválačat skuvlaborramuša. Ruovttus
gánneha hállat skuvlaboradeamis miehtemielalaččat
ja movttiidahttit máná boradit skuvllas. Vánhemiid
miehtemielalaš oaidnu váikkuha dasa, ahte mánná
oassálastá skuvlaboradeapmái. Skuvlaboradeami
sáhttá maid váldit oktasaš ságastallama
fáddán luohká vánhemiideahkedis dahje
vánhemiidsearvvis.

Buđaldusáigetávvaliid geažil bearašlahtut eai
álo gearrga oktasaš eahkesbeaimállásiidda.
Lea dehálaš, ahte vánhemat fuolahit, ahte
máná borra maid eahkesbeaimállása. Oktasaš
boradanbottut, beaivvi ságain háleštallan
ja muossáneapmi vaikkeba eahketbihtá
boradettiin buoridit oppa bearraša buorredili ja
ceavzima. Lasi dieđuid skuvlaboradeamis gávdno
Skuvlaborramušneavvas.

SOSIÁLA MEDIA JA DIGITÁLA SPEALLAN

Sosiála media lea oassi mánáid ja nuoraid árggas. Sosiála media bálvalusain nuorat ságastallet skihpáriiddisguin, joavdelastet, ohcet dieđuid ja ožžot doarjaga veardásaččain. Mánáin ja nuorain gánneha ságastallat jeavddalaččat prinsihpain, mat dáhkidit dorvvolaš dili sosiála medias. Gažaldagain, mat bohciidahttet fuola, ovdamearkan neahttagivssideamis, gánneha ságastallat maid iežas luohká vanhemiideahkedis.

Digitála speallan lea mánggaid mánáide ja nuoraide mielamielbuđaldus. Speallan lea dahkamuš, mii lotkkodahtta ja dan lea somá dahkat ovtta. Vánhemin gánneha leat beroštuvvan máná speallamis ja oahpásmuvvat su spealuide. Máná buorredili geažil lea dehálaš gávdnat heivvolaš dássedeattu speallama ja eará árgga doaimmaid gaskkas.

MÁNNÁVUOĐAS ÁRRANUORRAVUHTII

- Eallin rávásmanahkásaččain lea rikkis ja hástaleaddji. Oahpásmuvvet ja čatnet oktavuođaid luohká vanhemiiguin ja suokkardallet ovttas, mo láhttet vanhemin rávásmanahkásaččaiguin.

Badjeskuvlamuddu ja máná ahtanuššan árrannuorran leat seamma áigemuttus. Dalle mánná iešoaivváiduvvagoahtá, váldigoahtá gaskka vanhemiidda ja álgá dárbbasit saji beassát šaddat iežas lundui. Skihpárat álgigohtet leat dehálabbot go ovdal, ja sin oaivilat šaddagohtet dehálabbon go vanhemiid oainnut. Seamma áigge mánná dárbbasa vanhemiid ja sin doarjaga.

Badjeskuvllalaččat suokkardallet mánggalágan šaddama guoskevaš áššiin, nugo iežas bajiloainnus, ovtastallamis, seksuálavuodas ja gárrenmirkkuin. Juohkehaš nuorra vásiha rávásmanagi láhkkásis ja iežas ritmmain, muhto dárbbasa álo dasa lagamuš ollesolbmuid doarjaga ja bagadeami. Skuvllas šaddamii ja nuorravuhtii gullevaš fáttáid giehtadallet dearvvašvuodadieđu diimmuin, muhto lihkká lea dehálaš ságastallat dain maid iežas vanhemiiguin. Nuorát hástalit ollesolbmuid bidjan rájáid ja dahket feaillaid. Geahččal vanhemin hukset dakkár vuoingna, ahte mánná duostá muitalit maid boasttodaguin ja eahpelihkostumiin.

Eallin rávásmanahkásaččain lea rikkis ja dávjá maddái hástaleaddji. Danin lea dehálaš, ahte vanhemat besset ságastallat jurdagiin ja vásáhusain nuppiid vanhemiiguin. Skuvla fállá dasa buori vejolašvuoda. Dovddadehpet ja čatnet oktavuođaid (fierpmáiduvvet) ja suokkardallet ovttas rávásmanahkásaččaid vanhemiid guoski áššiin.

**DÁT RÁVAGIRJI LEA
OAIVVILDUVVON
VÁNHEMIIDDA, GEAID
MÁNAT ÁLGGAHIT
7. LUOHKÁ.**

Vánhemiid beroštupmi máná
skuvllavázzimii movttiidahtá
máná lohkat ja gievruđa skuvllii
čatnašumi.

DOAIBMI RUOVTTU JA SKUVELLA OVTTASBARGU JA VÁNHEMIID DOARJJA

- doarju oahppama ja šaddama
- lasiha skuvlamotivašuvnna ja skuvllas loaktima
- nanne skuvlla árvoaddima

HEM OCH SKOLA

Suoma Vánhemiidlihttu • Hem och skola
TEAKSTA Tuija Metso, Suoma Vánhemiidlihttu
ALMMUSTANJAHKI 2018
GOVÁT JA MÁHCCUN Hanna Siira
SÁMÁS Raila Pirinen

Oahpistan gihpa lea buvttaduvvon Veikkaus ja Kuluttajaosuustoiminta foandda ruhtademiin.